

Na co się umawiamy? Wartości, które budują dobre relacje w grupie, i zasad, które je wspierają

Zdrowe relacje tworzą bezpieczną bazę, która pomaga zadbać o swoje emocje. W tym scenariuszu znajdziesz inspirację do wypracowania wspólnie z uczniami zasad opartych na wartościach grupowych. W czasie lekcji powstaje gra, którą można potem wykorzystywać w różnych momentach życia klasy, aby przypomnieć sobie o wspólnych zasadach. Wypracowane zapisy można również włączyć do klasowego kontraktu.

- **TEMAT:** Na co się umawiamy, czyli jak tworzyć zasady, które wspierają relacje w grupie?
- **OPRACOWANIE:** Elżbieta Grab
- **CZAS TRWANIA:** 45 min
- **POZIOM NAUCZANIA:** IV–VI klasa szkoły podstawowej
- **PRZEDMIOT:** godzina wychowawcza, edukacja zdrowotna

Cele

- poznam wartości, które budują dobre relacje w grupie
- dowiem się, jaka jest różnica między wartościami a zasadami
- zastanowię się, jak wartości łączą się z zasadami, którymi się kierujemy
- zastanowię się, jakie zasady w grupie są dla mnie ważne

Kryteria sukcesu

- wymieniam wartości, które budują dobre relacje w grupie
- tłumaczę różnicę między wartościami a zasadami
- wyjaśniam związek między wartościami a zasadami
- podaję przykład zasady, która wypływa z konkretnej wartości
-

Kluczowe zagadnienia: wartości, zasady, relacje, kontrakt grupowy

Metody: rozmowa prowadzona, dyskusja, praca plastyczna

Formy pracy: praca zbiorowa, praca w grupach

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: komputer, rzutnik/ekran (sprzęt do wyświetlenia prezentacji), wydruki szablonów do kart (załącznik nr 1) lub 25 kartek A4, ołówki/długopisy (opcjonalnie: kredki, flamastry lub inne materiały do pracy plastycznej, np. do kolażu)

Załączniki do scenariusza: załącznik nr 1 – karty do wydruku, załącznik nr 2 – prezentacja

Przygotowanie do zajęć: Na lekcji uczniowie wykonają prototypy talii kart do gry w **Piotrusia** lub memory (gra tymi samymi parami kart, bez karty Piotrusia). W trakcie jednej lekcji nie będzie czasu, by tymi kartami zagrać. Zachęcamy natomiast, by z powstałych prototypów stworzyć talię, którą będzie można wykorzystać na kolejnych zajęciach, spotkaniu klasowym itp. Warto wtedy zeskanować karty, ponownie je wydrukować i np. zalaminować – tak by kart nie dało się odróżnić patrząc, na ich spody, i by posłużyły dłużej do gry.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ROZPOCZĘCIE ZAJĘĆ ⌚ 5 min

Wprowadź grupę w tematykę zajęć i przedstaw cele. Możesz powiedzieć np.:

Wyobraźcie sobie, że bierzecie udział w zawodach sportowych, ale nikt Wam nie powiedział, jakie są zasady gry. W dodatku to sport drużynowy i inne osoby czegoś od Was potrzebują, ale wydaje się, że same też nie wiedzą, o co chodzi w grze. Sędzia się niecierpliwi, podobnie jak kibice na trybunach. Jak mogą czuć się uczestnicy takich zawodów? Czy łatwo w takich warunkach stworzyć zgraną drużynę? Jak to wpływa na poczucie bezpieczeństwa, a jak na poczucie sensu w grze? Zasady często kojarzą nam się z ograniczeniami, ale tak jak są potrzebne w sporcie czy grach, tak też są potrzebne we współpracy w szkole czy klasie. Zasady nie są tylko po to, żeby nam czegoś zabraniać, ale też po to, by nas wspierać. Na dzisiejszych zajęciach zastanowimy się, jak tworzyć zasady, które pomogą nam jako grupie. Pomyślimy, co jest nam potrzebne, by dobrze się razem czuć i pracować.

WARTOŚCI, KTÓRE WSPIERAJĄ GRUPĘ ⌚ 10 min

Przeprowadź z uczniami krótką rozmowę, która pomoże im zrozumieć, jak temat wartości łączy się z tematem zasad w grupie. Możesz skorzystać z wybranych pytań:

- **Powiedzieliśmy, że zasady mają nas wspierać. Czym warto się kierować, żeby faktycznie tak było? Co wziąć pod uwagę podczas ustalania zasad?**
- **Jak nazywamy rzeczy, które są dla nas ważne?**
- **Czy wartości oznaczają to samo co zasady?**
- **Czym różnią się wartości od zasad, a w jaki sposób się łączą?**

Jako podsumowanie wyświetl slajd z prezentacji (załącznik nr 2). Zwróć uwagę na podany na slajdzie przykład:

Wartość: Odwaga jest dla mnie ważna.

Zasada: Mówię głośno, gdy coś według mnie jest nie w porządku.

Przykład ten może być pomocny do zrozumienia zadania, które zaraz dzieci wykonają.

Następnie wyświetl slajd z prezentacji, na którym znajduje się lista wartości wspierających dobre relacje w grupie. Przeczytaj je razem z grupą. Poproś uczniów, by w parach/trójkach porozmawiali krótko (ok. 3 min), która z wymienionych wartości ich zdaniem ma największy wpływ na relacje w grupie i w jaki sposób się ona przejawia. W tym czasie możesz wyświetlić kolejny slajd z zapisanymi pytaniami do dyskusji.

Po upływie wyznaczonego czasu poproś chętne osoby, by podzieliły się tym, o jakich wartościach rozmawiały i do jakich wniosków doszły.

Jeśli dysponujesz czasem, możesz też dopytać, czy uczniowie coś by do tej listy wartości dodali i co dla nich jest ważne, jeśli chodzi o funkcjonowanie w grupie.

JAK ZADBAĆ O TĘ WARTOŚĆ? PROJEKTOWANIE KART ⌚ 15 min

Zaproś uczniów do pracy w grupach, w której zaprojektują klasową talię kart do gry w Piotrusia lub memory. Co jest do tych gier potrzebne? Zestaw par.

Zadaniem grup jest ułożenie par kart: **WARTOŚĆ–ZASADA**. Na jednej z kart zapisana jest jedna z wartości, które wspierają relacje w grupie. Na drugiej uczniowie zapisują swoją propozycję zasady, dzięki której można o tę wartość zadbać, a która **mogłaby obowiązywać w klasie**. Jeśli w grupie powstanie więcej propozycji, na karcie ZASADA można zapisać ich więcej. Ważne jednak, by wszystkie osoby w danej grupie zgadzały się z każdą z propozycji, które zapisują na swoich kartach.

Aby lepiej wyjaśnić, o co chodzi w zadaniu, możesz wrócić do przykładu z poprzedniego slajdu:

Wartość: Odwaga jest dla mnie ważna.

Zasada: Mówię głośno, gdy coś według mnie jest nie w porządku.

Ważne, by była to zasada, która proponuje konkretne zachowanie. Nie chodzi o samo przełożenie: wartość – odwaga, zasada – jesteśmy odważni. Poproś, by uczniowie pomyśleli o tym, co można robić, by wzmacniać daną wartość. W jakim zachowaniu dana wartość może się przejawiać? Jak o nią dbać?

Połącz uczniów w sześć grup. Każdej grupie rozdaj karty z dwiema wartościami i szablony do zaprojektowania par – kart z zasadami (załącznik nr 1). Wariant: karty można wykonać bez wydruku szablonów, uczniowie mogą pracować na kartkach A4 lub A5; w tym wariantcie przygotuj 12 kartek z zapisanymi wartościami i rozdaj je razem z 12 czystymi kartkami do wykonania pary (po dwie na grupę).

UWAGA

W zależności od tego, ile czasu możesz przeznaczyć na pracę nad kartami, zdecyduj, jakie materiały wykorzystacie – czy będą to ołówki/długopisy, kredki/flamastry, farby, a może kolaż. Najważniejsze, by na lekcji uczniowie zapisali swoje propozycje zasad do wartości. Część plastyczna jest dodatkowa, w zależności od czasu i chęci. Motywujące może być, jeśli zdecydujecie się z prototypów stworzyć gotową talię do gry, którą wykorzystacie na kolejnych zajęciach czy spotkaniu klasowym.

Powiedz, że w talii jest jeszcze jedna karta – Piotruś. Znajdują się na niej dwa pytania:

- **Co jest dla Ciebie ważne?**
- **Co robisz, żeby o to dbać?**

Jeśli skorzystanie z talii, którą stworzycie do gry w Piotrusia, osoba, która na końcu gry zostanie z Piotrusiem, może na nie odpowiedzieć lub zadać je wybranej osobie.

Jeśli chcesz – sam ozdób tę kartę!

Poinformuj grupy, ile mają czasu na wykonanie zadania. W trakcie pracy sprawdzaj, jak uczniowie radzą sobie w poszczególnych grupach, i w razie potrzeby pomagaj w dyskusji, uzupełniaj instrukcję, zwracaj uwagę, że ważne, by poszukać przykładu zachowania, a także by wspólnie uzgodnić brzmienie zasady. Możesz też wyświetlić slajd z instrukcją i pytaniami pomocniczymi do pracy.

PREZENTACJA KART ⌚ 10 min

Po upływie wyznaczonego czasu poproś, by grupy kolejno zaprezentowały swoje karty. Dopytuj:

- *Czym się kierowaliście, gdy układaliście zasadę do danej wartości?*
- *Do której wartości łatwo Wam było dobrać zasadę? Dlaczego?*
- *Do której wartości trudno Wam było dobrać zasadę? Dlaczego?*
- *Czy wszystkie osoby w grupie od razu zgadzały się z każdą propozycją, czy musieliście dłużej porozmawiać, by uzgodnić wspólną wersję?*

Jeśli po prezentacji wszystkich kart masz jeszcze trochę czasu, możesz poprosić grupy, by rozłożyły swoje pary kart w widocznym miejscu. Każda osoba niech jeszcze raz zapozna się ze wszystkimi zasadami i stanie przy tej, która jej zdaniem jest najważniejsza i którą najbardziej chciałaby wprowadzić w życie.

Wybrane zasady (być może wszystkie) możecie włączyć do klasowego kontraktu. Wykorzystajcie tę lekcję, by podczas kolejnych spotkań taki kontrakt stworzyć lub zaktualizować.

PODSUMOWANIE ⌚ 5 min

Podziękuj uczniom za pracę na lekcji. Przypomnij, że celem zajęć było porozmawianie o tym, jak wartości i zasady mogą wspierać dobre relacje w grupie. Przeszliście razem krótki proces tworzenia grupowych zasad, w którym wychodzi się od wartości. Zapytaj:

- *Co może dać takie ustalanie zasad w grupie?*
- *Co trudnego jest w takim sposobie ustalania zasad?*

Na koniec zapytaj o wrażenia z lekcji i o to, z jaką myślą uczniowie kończą zajęcia, co chcą zapamiętać. Wysłuchaj odpowiedzi chętnych osób lub poproś o rundkę, w której każdy powie jedno zdanie lub jedno słowo na zakończenie.

Szablony do kart

Życzliwość

WARTOŚĆ

ZASADA

Szacunek

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

Współpraca

WARTOŚĆ

ZASADA

Odpowiedzialność

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

Empatia

WARTOŚĆ

ZASADA

Wdzięczność

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

Pomaganie

WARTOŚĆ

ZASADA

Cierpliwość

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

Akceptacja

WARTOŚĆ

ZASADA

Uczciwość

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

Otwartość

WARTOŚĆ

ZASADA

Zaangażowanie

WARTOŚĆ

ZASADA

Szablony do kart

**Co jest dla Ciebie
ważne?**

**Co robisz, żeby
o to dbać?**

Prezentacja

Na co się umawiamy?

Czyli jak tworzyć zasad, które wspierają relacje w grupie

Jak wartości łączą się z zasadami?

**Wartości to to, co jest dla nas ważne.
Zasady to to, w jaki sposób się zachowujemy,
żeby dbać o te wartości.**

**Wartość: *Odwaga jest dla mnie ważna.*
Zasada: *Mówię głośno,
gdy coś według mnie jest nie w porządku.***

Co wspiera dobre relacje w grupie?

Życzliwość
Szacunek
Współpraca
Odpowiedzialność
Empatia
Wdzięczność
Pomaganie
Cierpliwość
Akceptacja
Uczciwość
Otwartość
Zaangażowanie

Rozmowa w parach/trójkach:

Która z tych wartości Twoim zdaniem ma największy wpływ na relacje w grupie?

Życzliwość
Szacunek
Współpraca
Odpowiedzialność
Empatia
Wdzięczność
Pomaganie
Cierpliwość
Akceptacja
Uczciwość
Otwartość
Zaangażowanie

W jaki sposób?

Jaka zasada może wspierać tę wartość?

Na karcie ZASADA zapiszcie minimum jedną propozycję zasady dla Waszej klasy, dzięki której można dbać o daną WARTOŚĆ.

Wszystkie osoby w grupie muszą zgodzić się z tą propozycją, by była zapisana na karcie.

Pytania pomocnicze:

- Jakie konkretne zachowanie może wspierać daną wartość?*
- Jakie konkretne zachowanie może wynikać z danej wartości?*
- Jak zachowuje się osoba, która podziela daną wartość?*